

Dr Knut Heim, Przysłowia, Wykład 16, Przysłowia 28-29

© 2024 Knut Heim i Ted Hildebrandt

To jest dr Knut Heim w swoim nauczaniu na temat Księgi Przysłów. To jest sesja numer 16, rozdziały 28 i 29 Księgi Przysłów.

Zapraszamy na wykład 16 na temat biblijnej Księgi Przysłów.

Podobnie jak w poprzednim wykładzie, nadal przyglądamy się zbiorowi numer 5 rozdziałów 25–29 ksiąжки, który – jak większość ludzi się zgodzi – jest w szczególności sposób adresowany do przywódców, początkujących liderów w społeczeństwie, pomagając im formować się na kompetentnych przedstawicieli, liderzy, zwolennicy swoich społeczności. Tutaj chcę się szczególnie skupić na dwóch wariantach powtórzeń, które pojawiają się w rozdziale 28, a mianowicie w wersecie 12 i wersecie 28, a następnie porównać je z innymi interesującymi przysłowiami pokrewnymi, dwoma w rozdziale 29 i jednym w rozdziale 11. Pozwólcie, że przeczytam wersety 12 i 28.

Kiedy sprawiedliwi się weselą, wielka chwała. Ale kiedy powstają bezbożni, ludzie się kryją. Kiedy powstają bezbożni, ludzie się ukrywają.

Ale kiedy giną, sprawiedliwi wzrastają. Ponownie, łatwo byłoby szybko przeczytać te wersety i pomyśleć: o tak, OK, to ma sens, jest proste, oczywiste, nie warto dalszego wspominania ani głębszej refleksji. Wydaje się, że wszystko jest proste.

Jednak w ciągu najbliższych kilku minut chcę przede wszystkim pomóc nam ponownie skupić się na szczegółach i niuansach paralelizmu, a następnie zacząć w wyobraźni odkrywać, w jaki sposób te przysłowia można odczytać z całą ich wartością. W wersecie 28 tradycyjny paradygmat określiłby ten werseć jako antytetyczny paralelizm. To wzbudziłoby oczekiwanie, że każde słowo w pierwszej połowie linii ma semantyczny odpowiednik w drugiej.

Ale tak nie jest. Posłuchajcie teraz ponownie odpowiednich elementów w tłumaczeniu, całkiem dosłownym tłumaczeniu. W radości, powstaniu sprawiedliwi, niegodziwi, wielka chwała, ludzie się ukrywają.

Terminy sprawiedliwi i niegodziwi są oczywiście standardowymi, kontrastującymi określeniami dobrych i złych ludzi w mądrościowym myśleniu starożytnego Izraela. Jednakże, rozpatrywane oddzielnie, wyrażenia radość i powstanie nie są równoważne ani nawet podobne pod względem znaczenia z semantycznego punktu widzenia. Jednakże wyrażenie, gdy sprawiedliwi się radują, przewiduje emocje, które

towarzyszyłyby dobrobytowi i wysokiemu statusowi społecznemu, jakie mieliby prawi ludzie w sprawiedliwym społeczeństwie.

Zatem uniesienie sprawiedliwych jest metonimią równoważną powstaniu niegodziwych, o którym mowa w kontrastującej drugiej połowie wersetu. Wyrażenia wielka chwała i ludzie się ukrywają również wydają się zupełnie niepowiązane. Ale znowu istnieją metaforyczne odpowiedniki.

Wyrażenie wielka chwała w połączeniu z opisem sprawiedliwego społeczeństwa oznacza otwarte świętowanie sprawiedliwości i szczęścia, które mogłoby towarzyszyć wyzwoleniu uciskanego społeczeństwa. I odwrotnie, jeśli władzę sprawują niegodziwi ludzie, ogół społeczeństwa będzie się bał i będzie starał się trzymać z daleka od niebezpieczeństwa. W związku z tym te dwa wyrażenia opisują kontrastujące wzorce zachowań, skupiając się na różnych aspektach, a mianowicie na emocjach towarzyszących temu postępowaniu, a nie na samym działaniu.

Teraz spójrzmy na werset 28 i występującą tam paralelę. Gdy powstaną bezbożni, gdy giną, ukryjcie się, rozmnażajcie się, ludzie, sprawiedliwi. Zbieżności w tym wersecie znowu nie są tym, czym się wydają.

Jeśli werset ten postrzegany jest jako antytetyczny paralelizm, czyli tradycyjna etykieta, którą można by zastosować, można by się spodziewać, że niektóre słowa będą antonimami, a być może jeden element będzie synonimem. Jednak tak nie jest. Chcę podkreślić następujące trzy aspekty równoległości w tym wersecie.

Po pierwsze, wyrażenia w pierwszym zestawie odpowiedników nie są dokładnymi przeciwieństwami. Wyraźnie kontrastują ze sobą, lecz przeciwieństwem powstania niegodziwych będzie ich upadek, a nie śmierć. Giną.

Po drugie, sytuacja w drugim secie jest podobna. Chociaż istnieje pewnego rodzaju kontrast, przeciwieństwem wzrostu byłoby zmniejszenie lub zmniejszenie, a nie ukrywanie. I odwrotnie, przeciwieństwo ukrycia wyłoni się lub wyjdzie na jaw, a nie wzrośnie.

Po trzecie, sposób, w jaki utworzono paralelizm, sprawia, że słowa z trzeciego zestawu odpowiednich terminów w jakiś sposób do siebie pasują, ale nie są one synonimami. Nie wszyscy ludzie są sprawiedliwi. Co więcej, warto zauważyć, że naturalny semantyczny antonim lub antyteza słowa *zadiqim*, sprawiedliwy, jest niegodziwy, to jest pierwsze słowo w wersecie, a nie *adam*, ludzie, słowo, z którym jest tutaj porównane.

Dlaczego tak szczegółowo omawiam tę kwestię? Cóż, rozważania te mają w istocie daleko idące konsekwencje dla interpretacji przysłowia, która jest o wiele bardziej subtelna, niż mogłoby się wydawać na pierwszy rzut oka. Aby to zilustrować,

przyjrzyjmy się teraz bardziej szczegółowo interpretacji tego wersetu Rolanda Murphy'ego w jego komentarzu, która, nawiasem mówiąc, jest reprezentatywna dla tradycyjnej interpretacji. Mówi, cytując: Człowiek ukrywa się, aby uniknąć krzywdy ze strony niegodziwych władz, lecz wraz z upadkiem niegodziwych sprawiedliwi wychodzą na jaw.

Jest ich wiele, to znaczy pojawiają się i prosperują. Zajmują teraz stanowiska dające pewną władzę. Przede wszystkim chcę tutaj podkreślić, że tego rodzaju interpretacja w pewnym sensie potwierdza nasze początkowe wrażenie na temat tych przysłów, że cóż, mówią one po prostu coś przeciwnego, mówią oczywistość.

Interpretacja Murphy'ego nie jest tak naprawdę interpretacją tego, ale po prostu nieco bardziej ekspansywnym przeformułowaniem pozornie oczywistego znaczenia i stwierdzeń tego przysłowia. Zwróć szczególną uwagę na potrójne glosowanie słów „wyjdźcie na jaw” za pomocą wyrażień, jest ich wiele, to znaczy wyłaniają się i prosperują. Obecnie zajmują stanowiska posiadające pewną władzę.

W tym krótkim akapicie zapisano aż pięć decyzji egzegetycznych, z których trzy noszą wszelkie znamiona tradycyjnej interpretacji, opartej na paradygmacie ścisłej paralelizmu. Po pierwsze, wyrażenie niegodziwe władze interpretuje wyrażenie, które dosłownie mówi, kiedy powstają niegodziwi. Po drugie, wyrażenie „ukrywa się” interpretuje dosłowne wyrażenie, które kryje ludzkość.

Te dwie interpretacje nie budzą kontrowersji. Natomiast pozostałe trzy decyzje egzegetyczne są moim zdaniem mniej przekonujące. Po trzecie, wyrażenie „upadek niegodziwych” jest teraz parafrazą, kiedy giną.

Jest to oczywiście całkowicie zgodne z tradycyjną analizą paralelizmu antytetycznego i ideą paralelizmu ścisłego lub precyzyjnego. Jednakże, chociaż upadek, upadek niegodziwych jest wyraźnym przeciwieństwem ich wzrostu, koncepcja równoległa nie jest tym, co oznacza to wyrażenie. Wyrażenie „zginąć” wyraźnie nie oznacza powstania od władzy ani jej upadku, ale śmierć niegodziwców.

Po czwarte, sformułowanie Murphy'ego „właśnie wyjdą na światło dzienne” jest reinterpretacją hebrajskiego słowa „zwiększają się”, bo rosną. Prawdziwego znaczenia, które Murphy potwierdza w swojej pierwszej glosie, wyrażeniu, jest wiele. Należy również zauważyć, że ujawnienie jest celową interpretacją tego wyrażenia w świetle jego domniemanego antonimu hide.

Chociaż Murphy słusznie wiąże te dwa konkretne elementy jako równoległe, problem polega na tym, że czuje się zmuszony postrzegać je jako dokładne antonimy. Ocenę tę potwierdza druga glosa, glosa one wyłaniają się i prosperują, będąca próbą połączenia dosłownego znaczenia hebrajskiego terminu z reinterpretacją Murphy'ego. Słowo „wyłaniać się” jest bowiem glosą wyrażenia „wyjść na światło

dzienne i prosperować” w zakresie semantycznym rdzenia zwiększać się lub zwiększać.

I w końcu dziwna trzecia glosa, że zajmują teraz stanowiska posiadające pewną władzę, jest nieoczekiwana, biorąc pod uwagę początkową korelację Murphy'ego między sprawiedliwymi a Adamem, człowiekiem i ludzkością, w wyrażeniu ukrywają się. Co zatem doprowadziło go do wniosku, że prawi mają teraz władzę? Jednym z wpływów mógł być bezpośredni kontekst, zwłaszcza werset 22 w następnym rozdziale, 29.2 i werset 16 w następnym rozdziale, 29.16. Przyjrzymy się tym wersekom za kilka minut. Co więcej, tradycyjny paradygmat przewiduje, że równoległe szczeliny w hebrajskim równoległości są albo synonimami, albo antonimami.

Wydaje się, że Murphy wyciągnął odwrotny wniosek z tych założeń. Ponieważ naturalnym antonimem sprawiedliwego jest niegodziwy, w konsekwencji muszą one być równoległe. Ponieważ w pierwszej połowie przeciwstawnego paralelizmu niegodziwcy byli silniejsi, Murphy doszedł do wniosku, że sprawiedliwi staną się potężni, gdy niegodziwcy stracą swoją twierdzę w społeczeństwie.

Stary paradygmat precyzyjnego paralelizmu wywarł potężny, choć prawdopodobnie nieświadomy, wpływ na jego interpretację. W tym, co właśnie powiedziałem, istnieje możliwość sprzeciwu wobec mojej argumentacji. Często zakłada się, że hebrajski czasownik *rabah* ma oba znaczenia, a mianowicie zwiększać się i stawać się potężnym.

Można argumentować, że Murphy po prostu zinterpretował czasownik w oparciu o jego przyjęte znaczenia. Mam jednak nadzieję, że w ciągu najbliższych kilku minut pokażę, że wcale tak nie jest. Aby uprzedzić zakończenie mojego wywodu, który nawiasem mówiąc będzie dość długi i bardzo, bardzo szczegółowy, decyzje leksykalne, na których opierają się te identyfikacje tego rzekomego podwójnego znaczenia hebrajskiego czasownika *rabah*, w rzeczywistości same zależą od metod już wyprowadzonych przede wszystkim z teorii precyzyjnego równoległości.

W związku z tym interpretacja Murphy'ego, że *rabah* „wzrosnąć”, co oznacza „być potężnym”, opiera się w obu przypadkach na teorii, czy to na rzekomym znaczeniu czasownika, czy na rzekomym przeciwstawieniu sprawiedliwego i niegodziwego w tym wersecie. W dalszej części zaprezentuję i będę bronić własnej interpretacji werseku 28, opartej na zasadach analizy, za którymi opowiadałem się w całej tej serii wykładów. I choć w dalszej części będzie dużo szczegółów, mam nadzieję w pewnym sensie pokazać, jak wiele można zyskać dzięki wnikliwej, opartej na wyobraźni interpretacji, która naprawdę uwzględni znacznie szersze spojrzenie na paralelizm, a także na znaczenie metafory.

Teraz znowu, dla ułatwienia porównania ze zrozumieniem Murphy'ego, podsumuję tutaj jego pogląd. Kiedy przestępcy zdobędą znaczący wpływ w społeczeństwie, wiele osób wycofa się z życia publicznego. Kiedy jednak tacy przestępcy staną przed sądem, coraz większy odsetek populacji przyjmie wyższe wartości moralne i będzie się zachowywać.

A teraz kilka komentarzy na temat jego sformułowania, na temat tego, że wiele osób wycofa się z życia publicznego. Chociaż słowo ludzie w języku hebrajskim jest zbiorczym określeniem ludzi w ogóle, słowo adam nie oznacza, że termin ten występuje regularnie i tutaj odnosi się do wszystkich. W praktyce zawsze znajdują się ludzie, których pociąga władza i sukces, ludzie, którzy dostosują się do niegodziwców lub połączą siły z niegodziwymi.

Inni jednak rzeczywiście będą obawiać się potencjalnych nadużyć i/lub wyzysku. Unika się otwartego pokazywania majątku i/lub optymistycznego szczęścia. Społeczny sprzeciw wobec niesprawiedliwości będzie rzadkością.

Teraz poczynię kilka komentarzy na temat sformułowania zawartego w podsumowaniu Murphy'ego, że kiedy tacy przestępcy staną przed sądem, surowość kary zginie, co implikuje poważny charakter zbrodni popełnionych przez tych niegodziwych i rozmiar zagrożenia pozowali społeczeństwu. Nie tylko są karani, ale także zabijani. Niegodziwi to nie tylko ludzie, którzy w ogólnym sensie nie są doskonali.

Strach, jaki budzą w społeczeństwie, sugeruje, że termin ten odnosi się do naprawdę niebezpiecznych ludzi, którzy mają zarówno środki, jak i chęć narzucania społeczeństwu swoich samolubnych celów poprzez wyzysk, przymus i przemoc. Żli tutaj są zatwardziały przestępcami. Teraz poczynię kilka komentarzy na temat stwierdzenia Murphy'ego, że przyjmą wyższe wartości moralne i zachowanie w stosunku do sprawiedliwych.

Określenie sprawiedliwy nie jest po prostu uogólnioną charakterystyką ludzi, którzy w jakiś nieokreślony sposób są uważani za dobrych. Uważam, że termin ten odnosi się raczej do ludzi z charakterem i cnotami, którzy aktywnie poszukują dobra społeczeństwa. Mówiłem o tym już w poprzednim wykładzie, kiedy przeglądaliśmy Księgę Przysłów 25, werset 28.

Sprawiedliwi są źródłem błogosławieństwa dla innych, którzy nie powinni ustąpić przed niegodziwymi. To są sprawiedliwi, o których tutaj mówimy. Potem także kilka komentarzy na temat wypowiedzi Murphy'ego, rosnącego odsetka populacji.

To zdanie, mówiące o rosnącym odsetku populacji, według Murphy'ego jest parafrazą hebrajskiego czasownika rabah, oznaczającego wzrost. Obecnie panuje powszechna zgoda co do tego, że czasownik ten czasami oznacza zwiększać się lub

stać się potężnym. Tak na przykład odpowiedni artykuł w standardowym słowniku hebrajsko-angielskim, hebrajskim i aramejskim leksykonie Starego Testamentu.

Ale gdyby tak było, po co powtarzać podwyżkę również? Wymienione odniesienia na poparcie tego twierdzenia są nieliczne. Rodzaju 7, 17-18, Daniela 12, 4, Przysłów 28, 28, Przysłów 29, 2 i Przysłów 29, 16. W sumie jest to sześć wersetów, w których Murphy, Harlot i wielu innych mówią, że rabah nie oznacza tylko zwiększyć liczbę, ale oznacza także stać się potężnym.

Spośród tych sześciu pierwsze trzy nie są przekonujące i można je wykluczyć jako potwierdzenie znaczenia bycia potężnym. Pierwszym z nich są czasowniki z Księgi Rodzaju 7, 17-18, w których podmiotem rabah jest woda. Zatem woda staje się potężna.

Rzeczywiście, w wersecie 18, wody stały się potężne i bardzo wezbrały na ziemi. Zatem mówcie o tym, że wody stają się potężne. Ale wyraża się to poprzez formę pl czasownika gabar, giber.

Czasownik rabah ma swoje normalne znaczenie, zwiększać się. Podobnie w Daniela 12, werse 4, wiedza jest podmiotem czasownika rabah. Każde tłumaczenie Biblii, z którym się zapoznałem, ma normalne znaczenie czasownika.

Nawet ci, którzy zmieniają słowo na wiedzę, jak NRSV, wielu takich będzie biegać tam i z powrotem, a zło będzie się nasilać. Użyj normalnego znaczenia słowa rabah, aby zwiększyć liczbę, a nie zwiększyć moc. Zatem, jak właśnie opisałem, pierwsze trzy z nich nie są przekonujące.

To pozostawia nam jedynie trzy odniesienia, a mianowicie nasz wariant 28-28, a następnie dwa blisko spokrewnione 29-2 i 29-16 z Księgi Przysłów. W ciągu najbliższych kilku minut szczegółowo przeanalizuję te trzy wersety, aby sprawdzić, czy 29:2, 29:16 i 22:28 rzeczywiście potwierdzają tezę o przypisaniu znaczenia, które stało się tutaj czasownikiem. Ponieważ niniejsza grupa Przysłów jest ostatnim zestawem wariantów, który badałem w mojej książce, przetestowałem kilka kluczowych procedur analitycznych, które powstały w wyniku mojej pracy nad równoległością w ostatnich latach.

W szczególności chcę zakwestionować procedurę nadawania wyrazom hebrajskim określonych znaczeń leksykalnych w oparciu o sztywne stosowanie precyzyjnej paralelizmu. Czy widzisz, co robię? Co w pozostałych trzech odniesieniach sugeruje, że rabah oznacza stać się potężnym? Moim zdaniem nie ma tego dużo. W rzeczywistości Murphy nigdy nie tłumaczy w ten sposób czasownika rabah w tych trzech wersetach.

W swoim komentarzu, w którym tłumaczy całą Księgę Przysłów, oto jego tłumaczenia. 28-28 Gdy powstają bezbożni, ludzie się ukrywają, a gdy giną, jest wielu sprawiedliwych. 29-2 Gdy sprawiedliwych jest wielu, lud się raduje, lecz gdy rządzą niegodziwi, ludzie wzdychają.

29-16 Im bardziej niegodziwi, tym więcej niegodziwości, lecz sprawiedliwi zobaczą swój upadek. Czy widzisz, co się dzieje? Tym bardziej zaskakujące wydaje się zatem to, że w swoich komentarzach interpretacyjnych przypisywał rabie znaczenie bycia potężnym. Chociaż nie możemy być pewni jego powodów, podejrzewam, że tłumaczenie New Revised Standards Version może ujawnić rozumowanie, które wpłynęło na decyzję Murphy'ego.

Jeszcze raz, słowa, które podkreślę, kiedy podniosę rękę, słowa, które tłumaczą czasownik rabah, kiedy czytam teraz z NRSV. Gdy zwyciężają niegodziwi, ludzie się ukrywają, lecz gdy giną, wzrasta liczba sprawiedliwych. To jest normalne znaczenie, zwiększenie liczby.

Ale teraz nadchodzi 29-2 Kiedy sprawiedliwi sprawują władzę, lud się raduje, ale gdy sprawują władzę niegodziwi, lud wzdycha. A potem 29-16 Kiedy bezbożni przejmą władzę, przestępstwo wzrośnie, ale sprawiedliwi będą patrzeć na ich upadek. Dwa razy rabah jest tłumaczone jako wzrost i dwa razy jest tłumaczone jako „władza”.

Prawdopodobnie tłumacze upatrywali uzasadnienia dla tego rozróżnienia w zastosowaniu tradycyjnego paradygmatu ścisłego lub precyzyjnego paralelizmu. Aby przetestować tę hipotezę, chcę teraz przyjrzeć się użyciu słowa rabah w tych trzech wersjach. Z mojej własnej perspektywy.

Przyjrzyjmy się najpierw użyciu rabah w rozdziałach 28-28. Tutaj czasownik jest oddany słowami wyrażającymi koncepcję wzrostu zarówno Murphy'ego, jak i NRSV. Dlaczego więc leksykon hebrajskiego aramejskiego, o którym wspomniałem wcześniej, wymienia go jako przykład, w którym rabah ma znaczenie wzrastać i stać się potężnym? Odpowiedzi pozostają takie same jak powyżej, gdy zadajemy pytanie dotyczące interpretacji Murphy'ego.

Przysłów 28-28 nie służy jako dowód na poparcie wniosku, że rabah niesie ze sobą znaczenie: stać się potężnym. Ale jako przykład, gdy znaczenie to jest przypisane na podstawie innych dowodów, w szczególności jego kontekstowego powiązania i ogólnego podobieństwa z pobliskim 29-2, do którego teraz się odniosę. Analiza paralelizmu w 29-2 wydaje się, przynajmniej początkowo, potwierdzać, że w tym przypadku rabah oznacza stać się potężnym.

Oto odpowiednie elementy w języku angielskim. Kiedy sprawiedliwi wzrastają, stają się potężni w porównaniu do czasów, gdy otrzymujemy zasady, równoległe rządy,

rządy rabah . Drugi zestaw odpowiedników jest oczywiście tradycyjny, prawy i niegodziwy.

A trzeci to to, że ludzie będą się radować lub będą zadowoleni, a ludzie będą rosnać. Wydaje się zatem, że istnieje doskonała równoległość pomiędzy trzema zbiorami podobieństw, które zgodnie z tradycyjnym paradygmatem są albo synonimami, albo antonimami. Rzeczywiście, wydaje się to działać w przypadku tradycyjnego łączenia słów prawy i niegodziwy, antonimów i identycznego podmiotu am, będącego synonimem dwóch antonimicznych czasowników: cieszyć się, radować się i jęczeć, na końcu dwóch półwersów.

Biorąc zatem pod uwagę zasady tradycyjnego paradygmatu ścisłego równoległości, musi się wydawać naturalne, że pierwsze dwa słowa półlinii, które znajdują się w identycznych pozycjach syntaktycznych i wyraźnie równoległe, oznaczają to samo. Ponieważ znaczenie czasownika rządzić wyraźnie wiąże się z władzą, logiczny wydaje się wniosek, że czasownik rabah musi w tym przypadku oznaczać coś podobnego, a mianowicie stać się potężnym. Czy widzisz okръżność rozumowania? Jednakże moim zdaniem istnieją dwa powody przemawiające za odmienną interpretacją tego wersetu.

Werszet ten jest niezwykle pod kilkoma względami, a kontekst ma duży wpływ na jego znaczenie. Najpierw przedstawię własne tłumaczenie wraz z krótkim wyjaśnieniem. Następnie przyjrzymy się kontekstowi wersetu i na koniec wyjaśnię, jakie konsekwencje mają te kwestie dla interpretacji.

Proszę o chwilę cierpliwości. Oto moje tłumaczenie 29.2. Gdy sprawiedliwi się rozmnożą, lud będzie szczęśliwy, lecz gdy rządzi niegodziwy, lud wzdycha . W mojej analizie równoległości zrezygnuję z normalnej procedury polegającej na dopasowaniu elementów jednej połowy linii do odpowiednich stwierdzeń w drugiej.

Ponieważ nie jest to konieczne, ponieważ moje tłumaczenie jest bardziej dosłowne. Niemniej jednak uważam, że jest ono nie tylko bardziej dosłowne, ale także bogatsze w znaczenia. Po pierwsze, sprzeciwiałem się tłumaczeniu czasownika rabah jako dokładnego antonima odpowiadającego mu czasownika rządzić i zachowałem jego normalne znaczenie oznaczające zwiększanie liczby.

Za kilka chwil przedstawię swoją obronę. Po drugie, słowo oznaczające ludzi jest określone w drugiej połowie linii, czyli ludzie. Większość tłumaczy nie zwraca na to uwagi.

Choć jest to nieokreślone, w drugiej połowie linii znajduje się lud. Za chwilę pokażę, jakie to ma znaczenie. Po trzecie, w przeciwieństwie do powiązanych 28:12, 28:28 i 29:16, a także 11:10, do których przejdziemy nieco później, słowo oznaczające niegodziwego występuje tutaj w liczbie pojedynczej.

Stąd tłumaczenie wyraźnie to wyjaśnia w moim tłumaczeniu: niegodziwy człowiek. Nawiasem mówiąc, to rozróżnienie jest kluczowe dla mojego zrozumienia tego wersetu, jak zobaczymy za chwilę. I to tylko podkreślam.

Mówię więc bardzo dosłownie i bardzo precyzyjnie. Po prostu powtarzam w tłumaczeniu na język angielski to, co faktycznie mówi język hebrajski, a nie to, co myślę, że mówi, jak to robią wszyscy inni. Po czwarte, hebrajski czasownik radować się ma dwa nieco różne znaczenia.

Może to oznaczać odczuwanie wielkiej radości lub okazywanie oznak wielkiego szczęścia. A różnica jest znacząca. W świetle klasyfikacji wersetu jako antytetycznego dokładnego paralelizmu, w przeszłości interpretatorzy mieli tendencję do przypisywania czasownikowi z 29.2 drugiego znaczenia, a mianowicie okazywania oznak wielkiego szczęścia, ponieważ stanowiło to bliższe przeciwieństwo jęku i poczucia nieszczęścia.

Wyraźnie słyszalny, powiedziałbym, wyraz poczucia nieszczęścia, jęku. Wyraźnie słyszalny znak wielkiego nieszczęścia lub nieszczęścia. Jednak wewnętrzna radość i zadowolenie z powodu rosnącej liczby cnotliwych ludzi w społeczeństwie wydaje się bardziej naturalną reakcją niż otwarte świętowanie.

Tak, pozwól mi tylko zobaczyć. Myślę, że muszę to powtórzyć. Tak ok.

Przepraszam, powtórzę tylko kilka ostatnich zdań, bo wydaje mi się, że mogłem przeoczyć kilka rzeczy. Powtórzę zatem: po czwarte, hebrajski czasownik radować się ma dwa nieco różne znaczenia. Po pierwsze wewnętrzne poczucie wielkiej radości, a po drugie okazywanie oznak wielkiego szczęścia.

W świetle tradycyjnej klasyfikacji tego wersetu jako antytetycznego, ścisłego paralelizmu, interpretatorzy mają tendencję do przypisywania czasownikowi z wersetu 29.2a drugiego znaczenia, a mianowicie okazania oznak wielkiego szczęścia i świętowania. Ponieważ zapewnia to bliższą analizę jęku, który wyraźnie jest również zewnętrzną oznaką uczucia smutku. Jednak wewnętrzna radość i zadowolenie z powodu rosnącej liczby cnotliwych ludzi w społeczeństwie wydaje się bardziej naturalną reakcją niż otwarte świętowanie.

Te komentarze wyjaśniają cztery wybory odzwierciedlone w moim tłumaczeniu. Zanim jednak rozważymy konsekwencje tych decyzji dla interpretacji 29:2, musimy teraz przyrzeć się bliżej powiązaniom kontekstowym tego wersetu. Zatem najpierw przyjrę się kontekstowi Przysłów 28:12, Przysłów 28:28, a później zbadamy także kontekst Przysłów 29:2, ale zauważcie tutaj, że dwa podobne stwierdzenia w poprzedni rozdział mojej analizy przedstawia bardzo znaczący kontekst dla 29:2. Ale przede wszystkim przyjrzyjmy się samemu 29:2.

Murphy wskazał, że w 28. rozdziale Księgi Przysłów zaczyna się coś nowego, co sygnalizowane jest między innymi zmianą na wyższą niż w poprzednich rozdziałach częstotliwość tego, co nazywa antytetycznymi paralelizmami. Meinhold podobnie zaproponował czterokrotną strukturę 28.1 do końca rozdziału 29 w oparciu o kluczowe wersety, a mianowicie 28.1, 28.12, 28.28, a następnie także 29.16 i 27. Malko również widział taką strukturę z 21,8 i 29,27 o formowaniu się sprawiedliwych i niegodziwych stanowi ramę wokół całej większej części dotyczącej tego, co nazwał odpowiedzialnością władcy za sprawiedliwe panowanie, co jest strukturalnie naznaczone, jego zdaniem, 28.12, 28.28, 29.2 i 29.16, czyli naszymi czterema wersetami, którym przyglądaliśmy się przez cały czas.

Dla naszej dyskusji ważne jest to, że w obu propozycjach powtarzające się warianty odgrywają rolę redakcyjną, z czym się zgadzam. Whybray w swoim komentarzu może mieć rację, twierdząc, że w Przysłów 28 i 29 nie ma kompleksowej struktury. Trudno jednak zaprzeczyć, że rozdziały te mają przynajmniej pewną strukturę.

Jeśli chodzi o 28. rozdział Księgi Przysłów, nie sposób nie być pod wrażeniem sposobu, w jaki pewne idee wplatają się w 28 wersetów. Zgodnie ze streszczeniem wyjaśnień Murphy'ego, Alonzo Schoeckel zasugerował, że polityka jest tematem jednoczącym 28 rozdział Księgi Przysłów. Cytuję : większa część wersetów dotyczy prawidłowego sprawowania lub nadużycia władzy, zarówno politycznej, jak i ekonomicznej .

To tak, jakby instrukcje były skierowane bezpośrednio do młodych ludzi, których przeznaczeniem jest zdobycie stanowisk władzy i wpływów w społeczeństwie. Koniec cytatu. Malco poszedł jeszcze dalej.

Jego zdaniem Księgi Przysłów od 28 do 29 to, cytuję, misternie ułożony zbiór służący jako podręcznik dla przyszłych monarchów. Koniec cytatu. Podobnie Whybray podkreślił, że Przysłowia dotyczące władców odgrywają ważną rolę w Księdze Przysłów 28–29.

Przysłowia 28.2, 15, 16, 29.4, 12, 14 i 26, cytuję, jego zdaniem nie są po prostu wyrazem uległości i podziwu, ale wszystkie są w pewnym stopniu krytyczne i ukazują świadomość istnienia złych i okrutnych władców. Koniec cytatu. W wersetach tych użyto różnych słów określających władców.

Werset 2, werset 15, werset 16, werset 29, werset 4, werset 29:12 i 29:14. Co istotne, słowo oznaczające króla pojawia się dwukrotnie w Przysłów 29. Pierwsze z nich różni się od 29:2 tylko jednym wersetem, podczas gdy drugie od 29:16 również tylko jednym wersetem. Co więcej, wersety pośrednie w obu przypadkach, tj. 29:3 i 29:15, dotyczą edukacji dzieci, tworząc w ten sposób triadyczną, chiastyczną ramę

wokół załączonych materiałów na temat niebezpieczeństw związanych ze złym rządzeniem.

Powiązania kontekstowe i tematyczne są zatem tak mocne, że zgadzam się z Marco. Przysłów 29:2 można interpretować jako część szeregu wersetów, które można wykorzystać w kontekście edukacji przyszłych przywódców społecznych, a może nawet przyszłego władcy, króla. 29:2 należy zatem interpretować w kontekście przygotowań przyszłego władcy do objęcia rządów.

Osoba ta jest zachęcana do wspierania szerzenia cnót w społeczeństwie, aby zapewnić zadowolenie obywatelom kraju. Kontrastuje to z bardziej ogólną sugestią, że jeśli władcy kraju są niegodziwi, jego mieszkańcy będą jęczeć. Słowo o dużym natężeniu, niezmiennie kojarzone w Biblii hebrajskiej z głębokim niezadowoleniem i często prowadzące do surowej kary Bożej lub będące jej skutkiem.

W Księdze Wyjścia, Izajaszu, Jeremiaszu, Lamentacjach, Ezechielu i Joelu oraz kilka odniesień tutaj. W związku z tym druga półwiersz tego wersetu jest ostrym ostrzeżeniem dla przyszłego władcy, aby powstrzymywał się od niesprawiedliwości podczas swego panowania, gdyż, jak sugeruje się, jęki jego ludu wywołają nie tylko niezadowolenie społeczne, ale także narodową katastrofę w wyniku boskiego wyroku. Poniższe wersety, rozdział 9, wersety od 3 do 16, przedstawiają studia przypadków dobrego i złego rządu.

W ciągu następnych kilku minut zbadam użycie słowa rabah w Księdze Przysłów, rozdział 29, werset 16. To teraz ostatnie odniesienie w liście, którego znaczenie oznacza stać się potężnym dla czasownika rabah. Wstępne badanie wykryje tradycyjne łączenie w pary niegodziwych i sprawiedliwych w odpowiednich miejscach.

Ale poza tym wydaje się, że niewiele jest paraleli, które zasługiwałyby na tę etykietę. Niemniej jednak taka równoległość została dostrzeżona. Oto krótka analiza Murphy'ego.

Cytuję. Werset ten przypomina 28:12, 28:28 i 29:2. Sprawiedliwy i niegodziwy są przeciwstawne, a rozwój którejkolwiek z grup prowadzi do większej władzy i wpływów. W tym przypadku wzrost liczby wykroczeń zostanie odwrócony.

Nie jest powiedziane w jaki sposób, ale zwycięstwo sprawiedliwych jest sygnalizowane przez świadectwo upadku niegodziwych. Koniec cytatu. Godne uwagi są następujące elementy ekspozycji Murphy'ego.

Po pierwsze, odwołaj się do kontekstu. Werset ten przypomina inne wersety, w szczególności 29.2. Po drugie, kategoria kontrastu pomiędzy tradycyjnym zestawieniem sprawiedliwych i niegodziwych jest dla niego sztywnym paralelizmem. Po

trzecie, idea, że w jakiś sposób wzrost liczby sprawiedliwych lub niegodziwych ludzi prowadzi do większej władzy i wpływów dla którejkolwiek grupy.

Bliższa analiza tak zwanego równoległości w 29:16 ujawnia jednak, że trudno znaleźć elementy, które w jakikolwiek sposób odpowiadają. Oto jeden z możliwych scenariuszy konstruowania równoległości. Chcę, żebyście po prostu to prześledzili i zobaczyli, czy w jakikolwiek sposób się łączą.

Kiedy ktoś wzrasta lub staje się potężny, w przeciwieństwie do jego upadku, niegodziwi i sprawiedliwi, przestępstwo wzrasta, ludzie to zauważą. Analiza ta uchwyciła kontrast pomiędzy prawym i niegodziwym, a także być może przeciwieństwo pomiędzy czasownikiem *rabah*, oznaczającym wzrost lub wzmocnienie, a upadkiem lub nagłym upadkiem. Trzeci zestaw wyrażen odpowiadają jednak jedynie w najszerszym znaczeniu tego terminu.

Zgodnie z powszechnym zastosowaniem tradycyjnego ścisłego paralelizmu, rzeczywiście można by zinterpretować pogląd, że przeciwieństwem upadku pewnej grupy ludzi była ich dojście do władzy. Wydaje mi się jednak, że tego rodzaju interpretacja nie jest koniecznym wnioskiem z istnienia kontrastu między tymi dwoma wyrażeniami. Czy rzeczywiście utrata władzy jest najistotniejszą i najistotniejszą konsekwencją upadku pewnej grupy ludzi? A nawet gdyby tak było, w pobliżu znajdował się doskonale odpowiedni hebrajski termin wyrażający tę myśl, a mianowicie czasownik *rabah*, jak w wyrażeniu, gdy niegodziwi powstają z 28:12 i 28:28.

Zatem autor mógłby tak powiedzieć, gdyby chciał. Wyrażenie to jest łatwo dostępne i byłoby szczególnie odpowiednie, ponieważ wyraża ideę w sposób oczywisty autonomiczną. Opisuje wzniesienie się niegodziwych w górę, podczas gdy drugie wyrażenie opisuje nagły upadek.

Wyrażenie to wyrażałoby również ideę wzrostu potęgi, jak omawialiśmy wcześniej. Jednakże wyrażenie to nie zostało użyte w niniejszym kontekście. Zamiast tego użyto czasownika *rabah*, który pojawia się ponownie w tej samej półlinii ze swoim zwykłym znaczeniem, aby zwiększyć liczbę.

Wniosek, jaki można wyciągnąć z tych wszystkich rozważań, jest taki, że 29:16 również nie potwierdza znaczenia czasownika *rabah* „wzrastać w siłę”. Wróćmy teraz do Przysłów 28:28, werseku, który rozpoczął nasze badanie znaczenia *rabah*. Pokazaliśmy, mam nadzieję, że pokazałem, że kiedy kwestionuje się hegemonię tradycyjnego paradygmatu ścisłego paralelizmu, w tym wersecie ani w żadnym innym wersecie nie ma nic, co wymagałoby wzmocnienia znaczenia.

Co więcej, z analizy, którą tu zasugerowałem, wynika, że znaczenie słowa *rabah*, które ma rosnąć w siłę, jak przedstawiają to współczesne słowniki hebrajskie, musi

być obfite. Z tego przykładu, który właśnie obejrzelśmy, można, jak sądzę, wyciągnąć ważny wniosek dla szczegółowej analizy wyobraźni poezji hebrajskiej, a także w ogóle dla leksykografii. W wielu miejscach znaczenia słów hebrajskich ustalano na podstawie paralelizmu sensu stricto.

Wiele z tych identyfikacji weszło do współczesnych słowników hebrajsko-angielskiego, hebrajsko-niemieckiego, hebrajsko-hiszpańskiego, hebrajsko-francuskiego i tak dalej. Wyniki obecnego badania tego, co właśnie argumentowałem, sugerują jednak, że identyfikacje leksykograficzne oparte na pojęciu ścisłego paralelizmu mają potencjalnie słabe podstawy. Należy je ponownie sprawdzić, mając oko na możliwość, że słowa zidentyfikowane w ten sposób nie są dokładnymi synonimami lub antonimami słów, z którymi są równoległe.

Teraz chcę powiedzieć coś więcej o podobieństwach i różnicach między Przysłów 28:12 i Przysłów 28:28. Wiele osób już wcześniej mówiło: cóż, mniej więcej to samo mówi się w obu przypadkach, w powtarzających się wariantach. Jednak w Księdze Przysłów znajdują się trzy inne wersety, a mianowicie rozdział 11:10 oraz te, które już omawialiśmy, 29:2 i 29:16, które są tak podobne, że myślę, że rzucają więcej światła nie tylko na podobieństwa, ale także na różnice między 28:12 a 28:28. Badacz Starego Testamentu, Daniel Snell, w rzeczywistości wymienił 11:10 i 29:2 wraz z 21:11, 21:12 i 28:28 jako to, co dwukrotnie nazwał w Księdze Przysłów. I mówi, że ta grupa podobnie używa rzeczowników czasownikowych poprzedzonych in, w obu zdaniach.

Przysłów 29:16 pojawia się także na liście Przysłów dwukrotnie opowiadanych Daniela Snella, tutaj jednak w kategorii użycia czasownika podwójnego. I na pierwszy rzut oka, jeśli spojrzymy na nie łącznie, te pięć wersetów faktycznie ujawnia podobieństwa, które są jeszcze bliższe, niż sugeruje analiza lub opis Daniela Snella. Pozwól, że przeczytam ci wersety.

Kiedy sprawiedliwym powodzi się, miasto się raduje. Więc jest 11:10. Kiedy sprawiedliwym powodzi się, miasto się raduje. Kiedy giną bezbożni, następuje wielka biesiada.

28:12. Kiedy sprawiedliwi się weselą, wielka chwała. Ale kiedy powstają bezbożni, ludzie się kryją. 28:28. Kiedy powstają bezbożni, ludzie się ukrywają.

Ale kiedy giną, sprawiedliwi wzrastają. 29:2. Kiedy sprawiedliwi się rozmnożą, ludzie będą szczęśliwi. Ale gdy bezbożni będą rządzić, lud będzie jęczeć.

29:16. Kiedy wzrasta liczba bezbożnych, wzrasta występki. Ale sprawiedliwi będą obserwować ich upadek. Wiem oczywiście, że kiedy słyszy się, jak to jest czytane w ten sposób, rzeczywiście brzmią one dość podobnie.

Ale teraz, w ciągu następnych kilku minut, chcę to przedstawić i zasugerować, że subtelne niuansy i różnice między każdym z nich są niezwykle znaczące. Będę argumentował, że kiedy zwrócimy uwagę na te różnice, wyłania się niezwykle złożony i pełen niuansów obraz sprawowania władzy w rządzie i społeczeństwie. Jest to nie tylko niezwykle inteligentne, społecznie i politycznie inteligentne, ale posunąłbym się nawet do stwierdzenia, że może to być naprawdę pouczające dla współczesnych rządów, zarówno na Zachodzie, jak i gdzie indziej na świecie.

W mojej analizie poczyniłem obecnie wiele różnych obserwacji na ten temat. Myślę, że przeskoczę większość z nich, ale przejdę do wniosków, które pozwolą nam zorientować się, jaki jest wynik całej tej szczegółowej analizy. Po prostu wywnioskowałem to z opisu losów niegodziwych ludzi w tych wersetach.

Cztery z zawartych w tych wersetach opisów losu niegodziwych ludzi są pozytywne. Kiedy powstaje, kiedy panuje, kiedy powstaje i kiedy wzrasta. Ponownie, wszystkie cztery zmiany w przypadku niegodziwych wydają się podobne.

Z pewnością możemy założyć, że oba odniesienia do powstawania są takie same i odnoszą się do rosnącego znaczenia w społeczeństwie, rosnącego wpływu i ewentualnie dominacji w strukturach władzy w społeczeństwie. Może to przypominać rządzenie, ale znowu wyrażenia niekoniecznie są takie same. Po pierwsze, choć powstawanie może obejmować wspinanie się po drabinie struktur władzy w społeczeństwie, niekoniecznie tak jest.

Po drugie, bycie częścią struktury władzy wcale nie jest tym samym, co rządzenie, co zwykle oznacza władzę absolutną. Odniesienie do zwiększania się było często postrzegane jako inny sposób powiedzenia, że niegodziwcy staną się potężni, ale oczywiście argumentowałem – mam nadzieję przekonująco – przeciwko temu pogładowi. Znaczący i trwały wzrost liczby określonej grupy ludzi w społeczeństwie oczywiście ostatecznie przesunie równowagę sił na ich korzyść, ponieważ będą oni mieli większy wpływ, szerzej mówiąc, w społeczeństwie.

Niemniej jednak istnieją subtelne niuansy między tym wyrażeniem a innymi, których nie należy minimalizować. W tym kontekście wracam do interpretacji roku 2916 dokonanej przez Clifforda, która podtrzymuje koncepcję wzrostu liczb, zamiast asymilować ją do innych znaczeń, co jest pouczające. Cytuję Clifforda: Kiedy niegodziwa frakcja staje się liczna, sieje ziarno swego zniszczenia poprzez wzrost przestępstw wobec innych.

Już samo rozrost klasy niegodziwców doprowadzi do jej upadku, gdyż przestępstwa niosą ze sobą niepokoje społeczne i karę Bożą. To prowadzi mnie do różnych reakcji społecznych na los niegodziwych. Wydaje się, że istnieją dwa rodzaje reakcji, wyrażane przez rzeczowniki odnoszące się do określonych grup ludzi i czasowniki wyrażające to, co robią.

W odpowiedzi na śmierć niegodziwców, wśród mieszkańców miasta, o którym mowa w wersecie 1110a, panuje biesiada. W roku 2916 liczba występków wzrasta w odpowiedzi na rosnącą liczbę niegodziwych ludzi. Inne grupy ludzi na pierwszy rzut oka wydają się reagować podobnie, zwłaszcza gdy weźmiemy pod uwagę tylko tłumaczenie na język angielski.

Jest oczywiste, że ludzie z Przysłów 28 wersetu 12 i 28 wersetu 28 w każdym z tych dwóch przypadków odnoszą się do ogółu populacji, bez ograniczania się do określonej grupy społeczeństwa. Słowo ludzie w 29:2 również na pierwszy rzut oka wydaje się mieć identyczne znaczenie. Jednak uważam i argumentuję, że tak nie jest, ponieważ odnosimy się tutaj do ogółu społeczeństwa jako obywateli królestwa rządzonego przez króla.

Wreszcie, moim zdaniem, sprawiedliwy nie odnosi się do populacji w ogóle, ale do określonego rodzaju ludzi w społeczeństwie, a mianowicie ludzi z charakterem i uczciwością, którzy aktywnie szukają dobra społeczeństwa. Istnieją więc podobieństwa i różnice pomiędzy czasownikami użytymi w tych wersetach. Dwie reakcje na pozytywny los niegodziwych są niemal synonimami, a mianowicie ukrywanie się i ukrywanie.

Reakcje ludzi są jednak zupełnie inne. Będą jęczeć. Jeśli chodzi o reakcje na negatywny los niegodziwców, ponownie istnieją znaczące różnice.

W jednym wersecie jest mowa o popularnej hulance, w innym o zwiększeniu liczby prawych ludzi, a w kolejnym o możliwości dla prawych ludzi czerpania satysfakcji z oglądania, jak niegodziwi w końcu upadają. Bardziej szczegółowe komentarze do tego, mojego ostatniego zestawu wersetów, które przeanalizowałem w mojej książce, ukazują fakt, że w poezji przysłowiowej liczą się subtelne różnice między podobnymi wyrażeniami. Poważne traktowanie ich może wzbogacić nasze zrozumienie w szczególności tych wersetów i poezji w ogóle.

W ten sposób dotarliśmy do końca naszego wykładu.

To jest dr Knut Heim w swoim nauczaniu na temat Księgi Przysłów. To jest sesja numer 16, rozdziały 28 i 29 Księgi Przysłów.